

KONGELIG RESOLUSJON
Statsrådssak nr.

OPPRETTELSE AV
SALTFJELLET-SVARTISEN NASJONALPARK
GÅSVATNAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE
SALTFJELLET LANDSKAPSVERNOMRÅDE
STORLIA NATURRESERVAT
ENDRINGER AV VERNEFORSKRIFTER FOR SEMSKA-STØDI
NATURRESERVAT
OPPHEVELSE AV STØDIPASSET NATURRESERVAT
RIKSPOLITISKE BESTEMMELSER

Miljøverndepartementet legger med dette fram forslag til opprettelse av følgende verneområder i Saltfjell-Svartisområdet i Beiarn, Meløy, Rana, Rødøy, Saltdal og Skjerstad kommuner i Nordland fylke: Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark på ca. 1850 km², Gåsvatnan landskapsvernopråde på ca. 120 km², Saltfjellet landskapsvernopråde på ca. 580 km² og Storlia naturreservat på ca. 24 km². Det foreslås endringer i vernebestemmelsene for Semska-Stødi naturreservat og opphevelse av Stødipasset naturreservat. Verneområdene strekker seg fra Nordfjorden i Melfjord og inn til riksgrensen.

De rikspolitiske bestemmelser for Saltfjellet-Svartisen (med tilliggende områder) skal gjelde fram til vernespørsmålet er avklart. Vernespørsmålet er nå avklart for 4 områder. For disse områdene foreslås bestemmelsene opphevet. Det foreligger ikke rikspolitiske bestemmelser i Glomdalsområdet. Vernespørsmålet er her ikke avklart og det foreslås derfor innført rikspolitiske bestemmelser.

BAKGRUNN

I landsplanen for nasjonalparker fra 1964, jf St.meld.nr 64 (1965-66), ble også Saltfjellet foreslått som nasjonalpark. Det var imidlertid forutsatt at vernet ikke skulle gjennomføres før kraftutbyggingsspørsmålene var avklart. Området er det eneste i landsplanen som ennå ikke er gjennomført.

Stortinget gjorde ved behandling av St.meld nr. 12 (1986-87) -"Vern i Saltfjellet-Svartisen" prinsippvedtak om vern. Kraftutbyggingsinteressene er nå i det alt vesentlige avklart. Verneverdiene i Saltfjellet-Svartisenområdet er

beskrevet i nevnte stortingsmelding. Det vises til denne. Stortinget vedtok ved sin behandling av stortingsmeldingen vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder.

Verneverdiene er etter stortingsbehandlingen på noen fagområder ytterligere utdypet. Det gjelder særlig samiske kulturminner, karst (kalksteinsgrotter m.m.) og urskogpreget barskog.

På tross av store landskapsestetiske, botaniske og zoologiske verdier, omfattet ikke stortingsvedtaket vern av nedre deler av Tespdalen og Bjøllådalen og området mellom disse dalene. Dette hadde sin bakgrunn i at en ville muliggjøre Bjøllåga kraftverk.

Fylkesmannen har i forbindelse med høring etter naturvernlovens § 18 også foreslått at området mellom nedre deler av Bjøllåga og Tespa fredes som Storlia naturreservat. Dette vil ikke påvirke gjennomføringen av kraftverksprosjektet i Bjøllåga. Reservatet omfatter ca. 24 km² (herav er ca. 6 km² privat grunn. Av privat grunn er anslagsvis 1 km² barskog og myr og 5 km² lauvskog og myr).

Fredningen av arealet på 50 m radius omkring de samiske offersteinan i Stødipasset foreslås opphevet. Arealet ble fredet i 1938. Opphevelse av fredningen begrunnes med at kulturverdiene som en tar sikte på å verne i dag best kan ivaretas ved bruk av kulturminneloven.

Semka-Stødi naturreservat ble fredet ved kgl.res av 1976. Fylkesmannen mener at vernehensynene ikke nødvendigjør forbud mot jakt, på visse småviltarter etter 10. september og på elg, og fremmer forslag om endring av vernebestemmelsene på dette punkt. Fylkesmannen foreslår også endring slik at bestemmelsene ikke hindrer ferdsel i påsken og slik at de ikke hindrer ferdsel hele året langs en nærmere angitt trase, videre at bestemmelsene forbyr teltslaging og bålbrekking og foreslår mer detaljerte bestemmelser om motorisert ferdsel.

Ved kgl.res. av 19. juni 1987 ble det innført rikspolitiske bestemmelser for 7 områder i Saltfjellet-Svartisen (med tilliggende områder). Formålet var å beskytte verneverdiene fram til vernevedtak. Vernespørsmålet er nå avklart for 4 av områdene. Bestemmelsene for disse 4 områdene skal

derfor nå oppheves. Det foreslås imidlertid at arealer innenfor Melfjordprosjektets nedslagsfelt blir underlagt rikspolitiske bestemmelser. Vernespørsmålet her er i detalj ikke avklart. Når prosjektet er gjennomført foreslås det innført vernevedtak for arealer som ikke er berørt av utbyggingen.

AVGRENSNING

Avgrensningen i verneområdene er det hovedsaklig tatt standpunkt til i stortingsmeldingen. Nye opplysninger om verneverdier og om kryssende interesser har ført til noen endringer i avgrensningen. På noen steder er det foreslått utvidelser, men totalt sett vil arealet som nå foreslås vernet være ca. 160 km² mindre enn forutsatt ved stortingsbehandlingen. Endringene er innenfor de fullmakter som ligger i stortingsvedtaket.

ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Konsekvensene er omtalt i stortingsmeldingen. Utgiftene til grensemerking anslås til kr. 250.000,-. De årlige utgifter til oppsyn anslås til kr. 500.000,-. Erstatningsbeløp er av Direktoratet for naturforvaltning anslått til 1/2 - 1 mill. kr. Utgiftene vil bli dekket innenfor rammen av de årlige bevilgningene.

SAKSBEHANDLING

Verneplanutkastet ble i samsvar med naturvernlovens § 18 sendt på lokal høring 28.2.89 og på sentral høring 9.3.89.

Foruten berørte departement med underliggende sentrale organer har grunneiere, reineiere og hytteeiere samt følgende organisasjoner og offentlige instanser hatt anledning til å uttale seg til planen:

Kommunene: Beiarn, Meløy, Rana, Rødøy, Saltdal og Skjerstad, Reindriftskontoret i Nordland, Statens skoger - Salten og Helgeland forvaltning, Nordland fylkeskommune, NSB- Basedivisjonen Nord, Nordland vegkontor, A/S Salten kraftsamband, Dragefossen kraftanlegg A/S, Naturvernforbundet i Nordland, Bodø og Omegn turistforening, Rana turistforening, Rana Museum-Naturhistorisk og Kultur-historiske avdelinger, Statens Naturvernråd, Statens Friluftsråd, Samarbeidsrådet for naturvernsaker, Norske Turistforeningers Forbund, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk

Ornitologisk Forening, Norsk Botanisk Forening, Norsk Geologisk Forening, Verdens Naturfond, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Skogeierforbund, Norske Reindriftssamers Landsforbund, Norsk Sameråd, Samenes Landsforbund, Norske Samers Riksforbund.

VERNEOMRÅDENE I SALTFJELL-SVARTISEN

Generelle uttalelser for verneområdene

Følgende høringsinstanser har enten sluttet seg til eller ikke hatt vesentlig merknader til verneforslagene. Saltdal viltnemnd, Saltdal Jeger- og Fiskerforening, Skjerstad viltnemnd, Friluftsnemnda i Skjerstad, Televerket, Landbruksdepartementet, Reindriftskontoret i Nordland-Dunderland og Harodal reinbeitedistrikt, Kommunal- og arbeidsdepartementet, Universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, Kultur- og vitenskapsdepartementet, Kirke- og undervisningsdepartementet og Norsk Sameråd, Riksantikvaren og Naturvernforbundet.

Landbruksdepartementet mener reindriftsagronomen må få myndighet til å gi dispensasjon til bruk av motorsykkel og helikopter.

Norges snøscooterforbund peker på at bestemmelsene om motorkjøretøy er strengere for landskapsvernområdene enn for nasjonalparken og mener vernebestemmelsene må være lik for alle områdene. De ønsker kjøring med snøscooter inn til avsidesliggende fiskevann etter bestemte fiskeløyper, og at bygdefolk med næringsinteresser eller annen tilknytning til områder innen verneområdene skal kunne benytte snøscooter i tidsrommet 1. mars - 30. april. Dispensasjon for motorferdsel må kunne avgjøres av samme myndighet som etter motorferdselsloven.

Statens skoger, Salten forvaltning uttaler at motorferdsels- bestemmelsene bør være like for nasjonalparken og landskapsvernområdene og mener det bør gis tillatelse til mindre utvidelse og ombygging av private hytter.

Nordland fylkeskommune, Fylkesutvalget går inn for at det settes et absolutt forbud mot motorferdsel på barmark, også for reindriften og motorferdsel til vanns sommerstid. Unntak må gjøres i spesielle tilfeller. De anbefaler å foreta en samlet vurdering

av hvilke hytter o.a. tilretteleggingstiltak som for framtida kan tillates gjennomført, og innarbeide dette i vernebestemmelsene.

Direktoratet for naturforvaltning foreslår at dispensasjonsmyndighet for motorferdsel tillegges fylkesmannen eller den han bestemmer. Direktoratet vil ikke anbefale at det åpnes for motorferdsel til vanns og på barmark, heller ikke snøscooterkjøring til avsidesliggende fiskevatn. Forvaltningsmyndigheten har imidlertid adgang til å gi dispensasjon for nødvendig landing med luftfartøy og motorferdsel forøvrig. Det kan gis tillatelse til mindre utvidelser og ombygging av hytter. Det vil bli utarbeidet en forvaltningsplan hvor en tar stilling til hvilke tilretteleggingstiltak, herunder turisthytter, som det bør gis anledning til.

Miljøverndepartementet støtter forslagene til Direktoratet for naturforvaltning.

1. SALTFJELLET - SVARTISEN NASJONALPARK

AVGRENSNING

Generelt

Flere grunneiere og interesseforeninger i landbruket har protestert mot innlemming av private arealer i nasjonalparken og ber om at parken følger grensen mellom privat og statlig eiendom.

Fylkesmannen kommenterer at eiendomsretten mellom staten og grunneierne for deler av området er under behandling i "Utmarkskommisjonen" for Nordland og Troms, og det er av den grunn vanskelig å imøtekomme ønske om at parken skal følge eiendomsgrensen staten/privat. Problemer i forhold til skogbruksinteresser blir løst gjennom avgrensningsjusteringer.

Direktoratet for naturforvaltning kommenterer videre at det bare er små arealer privat grunn som er berørt og svært lite av dette er jord- og skogbruksarealer. Direktoratet understreker imidlertid at selv om de private arealene er små utgjør de likevel vernemessig sett viktige elementer i nasjonalparken. Fylkesmannen avgrensningsforslag anbefales dermed.

Rana kommune

I Rana dreier kommentarene seg om Storlia, Blakkådalen, skogbruksinteresser i Svartisdalen samt lokaliseringsforslag om skytefelt ved Kuhaugfjellet.

Grunneierne ber om at nasjonalparken følger statens eiendom pga næringsinteresser på de private eiendommer.

Flere høringsinstanser herunder Rana kommune har foreslått at Storlia vernes som nasjonalpark og ikke som naturreservat.

Fylkesmannen foreslår Storlia opprettes som naturreservat, men understreker at nasjonalparken bør trekkes ned til østbredden av Bjøllåga og til vestbredden av Tespa. Storlia for øvrig er kommentert senere.

Rana kommune foreslår også at Blakkådalen innlemmes i nasjonalparken pga. sine verneverdier unntatt elva Blakkåga nedenfor reguleringsstedet. Dette støttes av Rana museum, Naturhistorisk avdeling, grunneierne, Nord-Rana Bondelag og Reindriftskontoret i Nordland.

Direktoratet for Statens skoger slutter seg til vernemyndighetenes vurdering av å holde Blakkådalen utenfor nasjonalparken. I utgangspunktet ser de det som lite ønskelig med særordninger for enkeltområder når formålet er vern, men er som grunneier villig til å strekke seg langt for å få til en forvaltningsavtale som sikrer restverdiene i dalen.

Fylkesmannen mener både arronderingsmessig, praktisk og forvaltningsmessig har det klare fordeler å innlemme Blakkådalen i nasjonalparken, men av prinsipielle grunner tillegges "uberørthetsprinsippet" mest vekt. Området ved Kuhaugfjellet er for forsvaret aktuelt som sikringssone til lokaliseringsforslag for skytefelt. Etter kontakt med forsvaret går fylkesmannen inn for en grenseforandring for å imøtekomme deres interesser. Fylkesmannen har foreslått en grensejustering for å imøtekomme skogbruksinteressene i Brundalen i Svartisdalen. Beiting kan foregå som før. Skogbruksinteressene i Storfjellbukta mener fylkesmannen må vike for verneinteressene. Den verneverdige urskogpregete granskogen er ytterligere dokumentert gjennom landsplan for vern av barskog.

Direktoratet for naturforvaltning slutter seg til fylkesmannens forslag.

Rødøy kommune

I Rødøy er mulighetene for veg og kraftlinje over Nordfjorden samt forslaget om innlemming av Østerdalen kommentert:

Grunneierne foreslår avgrensning av Nordfjorden mellom Bjørn- stigtinden og Hellarviktinden. Gården Strømdalen i Østerdalen planlegges utvidet til to-familiebruk og er da avhengig av utnyttelse og tiltak innen jord- og skogbruk.

Nordland fylkeskommune, Fylkesutvalget vil at grensen i Nordfjord i Rødøy tilrås trekt slik at 420 KV kraftlinje og eventuell framtidig veg holdes utenfor nasjonalparken.

Vegdirektoratet med støtte fra Samferdselsdepartementet

ønsker ikke at muligheten for den foreslåtte vegtrasé for RV 17 over Nordfjorden blokkeres.

Norsk Ornitologisk forening framføring av RV 17 til Melfjorden gjennom Nordfjorden samt 420 KV samskjøringslinje fra Holandsfjorden over Nordfjorden til Rana vil bety en sterk forringelse av naturkvalitetene og opplevelsesverdien i nasjonalparken. I dag er eneste adkomst til Nordfjorden pr båt.

Norges Naturvernforbund aksepterer ikke veg- og kraftlinjetrasé øst for Nordholmen i Nordfjord. Får en ikke gehør for å legge inngrepene vest for holmen, må grensen trekkes lenger øst. Det vises også til verneinteressene i Østerdalen i Strømdalen.

Rødøy kommune er uenig i at Østerdalen i Strømsdalen innlemmes i parken pga skogbruksinteresser. Vegkontoret og Statskraft bør samordne traséene for kryssing av Nordfjorden med RV 17 og 420 KV kraftlinje.

Meløy kommune anmoder om at det aktuelle området i Rødøy tas ut av planen. Det er derfor foreslått en endret avgrensning som åpner for veg og kraftlinje utenfor parken.

Fylkesmannen kommenterer at Østerdalen i Strømdalen i

høringsutsendelsen ble foreslått innlemmet i nasjonalparken, men frafaller dette forslaget pga næringsinteressene i området. Fylkesmannen mener at en ikke bør ha store naturinngrep som 420 KV kraftlinje og riksveg gjennom nasjonalparken.

Direktoratet for naturforvaltning er enig i de avgrensingsforslag som er foreslått av fylkesmannen.

Meløy kommune

I Meløy er det i høringsbrevet fra fylkesmannen foreslått en grensejustering.

Meløy kommune har ingen innvendinger til denne.

Fylkesmannen kommenterer at utvidelsen av nasjonalparken er begrunnet med å få hovedlokaliteten for den eneste kjente forekomst av Svartisvalmuen innenfor parken. Statskrafts ønske om en liten endring er imøtekommet.

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannens forslag.

Beiarn kommune

I Beiarn er spesielt Tellingennområdet og utvidelsen øst for Trollberget kommentert.

Noen av grunneierne uttaler at en nasjonalpark vil føre til ulemper for deres eksistensgrunnlag og godtar ikke den foreslåtte avgrensningen. De krever samme rett som før til jakt, fiske, fangst, beite, skogsdrift og motorisert ferdsel. Enkelte grunneiere har ingen motforestillinger til vern såfremt deres fremtidige brukermuligheter ikke blir berørt.

Beiarn kommune har tidligere sluttet seg til prinsippene om vern av deler av Saltfjellet-Svartisen. Kommunen har reservert seg sterkt når det gjelder omfanget og graden av vern, men aksepterer likevel Stortingets vedtak om å gi området status som nasjonalpark. Kommunen aksepterer ikke fylkesmannens utvidelsesforslag som følger av endrede kraftutbyggingsplaner i området. Kommunen ønsker heller ikke at nasjonalparken skal omfatte Tellingvatnet, fordi dette kan bli fremtidig drikkevannskilde. Kommunen støtter sauesankerlagets krav om oppføring av gjeterbu i nasjonalparken.

Beiarn Jeger- og Fiskerforening foreslår en annen avgrensning fra Staupåtind til Gamdalsfjellet.

Fylkesmannen kommenterer at kommunen ønsker en endret avgrensning pga Statskrafts planer om å redusere høyde på bekkeinntakene sør og øst for Trollberget. Fylkesmannen uttaler videre at nytteverdien her overstiger i så stor grad ulempene at en må forvente at Statskrafts planendring blir gjennomført, og fylkesmannen tilrår at avgrensningen i hørings - forslaget opprettholdes. Fylkesmannen viser til at kommunen har et nylig utvidet vannverk som dekker hele Tollåområdet. Den nyutarbeidete kommuneplan viser ingen planer om nytt vannverk såpass langt unna. Statens skoger som grunneier har skrinlagt tidligere hytteplan ved Stolpvatnet. Fylkesmannen tilrår at avgrensningen fastlegges som angitt i høringsutsendelsen.

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannens tilråding om at avgrensningen i høringsforslaget opprettholdes.

Skjerstad kommune

Skjerstad kommune har ikke merknader til avgrensningen.

Saltdal kommune

I Saltdal er det avgrensning mot privat grunn som er spesielt kommentert.

Grunneierne mener grensen i øst ved Varghola jernbanetunell må trekkes mellom privat og statlig grunn pga skogbruks- interessene.

Saltdal kommune støtter i hovedsak St.meld nr. 12 sitt forslag til grenser. Nasjonalparken bør avgrenses i øst mot privat grunn i området fra Varghola jernbanetunnel og nordover.

Fylkesmannen anser at grensetrekningen for nasjonalparken i Saltdal ikke innebærer reelle konflikter med næringsinteressene og tilrår avgrensning som foreslått.

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannens avgrensningsforslag.

B. VERNEBESTEMMELSER

Saltdal friluftsnemnd mener vernebestemmelsene bør endres på to punkt. Tidsrommet for kjøring med beltekjøretøy på vinterføre for transport av brensel, materialer og innbo til eksisterende hytter bør utvides til å gjelde for januar og februar og ikke bare fra 1. mars til 30. april som foreslått i vernebestemmelsene. Friluftsnemnda kan ikke se at turisme der også privat eller offentlig økonomisk gevinst er et mål, nødvendigvis er i strid med verneformålet, så lenge vernebestemmelsene forøvrig følges.

Direktoratet for naturforvaltning anbefaler ikke å gi adgang til motorferdsel også i januar og februar av hensyn til verneverdiene i området. Vernebestemmelsene når det gjelder turisme er endret for å imøtekomme friluftslivsinteressene bedre.

Osbakk-Ramskjell grunneierlag uttaler at følgende må være tillatt: Bærplukking for salg, og for grunneierne begrenset hyttebygging til privat bruk og fri utøvelse av næringsmessig motorisert ferdsel.

Direktoratet for naturforvaltning har i vernebestemmelsene foreslått adgang til bærplukking for salg, men kan ikke imøtekomme ønske om begrenset hyttebygging til privat bruk og fri utøvelse av næringsmessig motorferdsel.

Norges landbrukshøgskole påpeker at dyrelivet i nasjonalparken etter §§ 3 og 4 i naturvernloven skal ha et særskilt vern. Skal viltlovens bestemmelser gjelde innebærer det at dyrelivet innen alle kategorier naturvernede områder ikke har høyere vern enn områder utenfor. De foreslåtte bestemmelser blir dessuten uklar ved at viltloven ikke omfatter alt dyreliv f. eks er insektfaunaen og øvrige invertebrater ikke omfattet.

Norges Jeger- og Fiskerforening understreker betydningen av at dispensasjoner fra motorferdselsloven på vinterføre kun omfatter forhold som er nødvendig for utøvelse av tradisjonell reindrif, og foreslår merking av snøscootere som nyttes i reindriften. Dette for å bedre muligheten for en effektiv kontroll av de dispensasjoner fra motorferdselloven på vinterføre som blir gitt.

Direktoratet for naturforvaltning kommenterer at for

viltet gjelder bestemmelser gitt i og i medhold av viltloven. Direktoratet har adgang til å totalfredede dyrelivet i hele eller deler av nasjonalparken, samt muligheter til å unnta enkelte arter for vanlig jakt. Direktoratet har høstet gode erfaringer med reindriftens merking av snøscootere, men mener at det ikke er nødvendig å kreve dette gjennomført gjennom vernebestemmelsene.

Olje- og energidepartementet ber om at det gis rett til

- å bruke luftfartøy/og eller beltekjøretøy for bl.a. nødvendig snømålinger i tilsigsområdene når kraftverkene settes i drift
- bruk av luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre gjennom Raufjelleldalen for anleggstransport til oppdemningsområdet i Bjøllådalen

Direktoratet for naturforvaltning påpeker at vernebestemmelsene er formulert slik at det kan gis dispensasjon for de ønsker Olje- og energidepartementet ber om.

Forsvarsdepartementet ber om unntak fra vernebestemmelsene når det gjelder forbud mot lavtflyving.

Direktoratet for naturforvaltning er svært betenkt over lavtflyvingsvirksomhet av noe slag i nasjonalparken bl.a. pga støy, reindriftsnæring, friluftsliv og verneverdiene. Nødvendigheten av slik virksomhet i parken vil bli tatt opp med forsvaret, med tanke på å redusere denne type virksomhet mest mulig. Direktoratet har imidlertid i vernebestemmelsene foreslått åpning for at forsvarets nødvendige lavtflyvingsvirksomhet kan foregå.

Bodø og Omegn Turistforening har merknader til forslag til vernebestemmelsene. Under kap. IV, 1.3 ber de om at bestemmelsene blir tolket slik at de gir anledning til anlegg og utvidelse av eksisterende foreningshytter. Under kap. IV, 2.3 regner de med at punktet om uttak av brensel for hyttene fortsatt innebærer at de vil kunne ta ut årlig behov for ved til hyttene etter tilvisning fra grunneier, som for det meste er Statens Skoger. Under kap. IV, 4.3 regner de med at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig transport utenom tidsrommet 1.mars - 30. april om det skulle oppstå et akutt behov.

Direktoratet for naturforvaltning kommenterer at det i

kap. IV, 1.3 kan gis tillatelse til anlegg og utvidelse av foreningshytter. Brensel for hyttene og nødvendig transport ved et akutt behov utenom tidsrommet mars-april kan det gis tillatele til henholdsvis under kap. IV, 2.3 og kap. IV, 4.3.

C. TILRÅDING

Miljøverndepartementet slutter seg til Direktoratet for natur-forvaltning sine vurderinger og tilråd opprettelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med de endringer i grenser og bestemmelser som Direktoratet for naturforvaltning foreslår. Når det gjelder den foreslåtte utvidelse i Storfjellbukta nederst i Blakkådalen er Miljøverndepartementet og Land- bruksdepartementet enig om at barskogarealene i utvidelsen skal inngå i den totale arealrammen for en nasjonal verneplan for barskog. Barskogplanarealer i Storfjellbukta som ligger i nasjonalparken forutsettes senere fredet også som reservat. Den erstatningsmessige situasjon blir derved lik i og utenfor nasjonalparken.

2. SALTFJELLET LANDSKAPSVERNOMRÅDE

A. AVGRENSNING

Dunderland-Harodal reinbeitedistrikt slutter seg til fylkesmannens forslag og uttaler at området har særs viktige vinterbeiteområder.

Reindriftskontoret i Nordland. Området er rikt på samiske kulturminner og representerer en unik samling helt tilbake til ca. år 600. Det foreslåtte landskapsvernområdet innehar særs viktige vinterbeiteområder og enhver reduksjon av disse vil bety svekking av grunnlaget for framtidig reindrift. I hovedsak støttes Fylkesmannens avgrensningsforslag.

Saltdal kommune er positiv til høringsforslaget, men peker på at nordgrensen bør justeres av hensyn til framtidig utvidelse av turistanlegget i Junkerdalen.

Junkerdal Turistsenter A/S påpeker at avgrensningsforslaget vil skape problemer for turistsenteret som har planer om nytt skitrekk på sørsiden av dalen.

Fylkeslandbruksstyret foreslår en grenseendring i

Junkerdalen slik at turistsentrets skitrekplaner ikke blir berørt. Dersom man løser eventuelle konflikter mellom vern og bruk på en tilfredsstillende måte vil det fra landbrukets side ikke være forhold som skulle stille seg i veien for dette.

Rana kommune mener deler av Saltfjellet landskapsvernområde som berøres av reguleringsplanen for det planlagte Polarsirkelsenteret bør tas ut av landskapsvernområdet.

Nordland fylkeskommune, Fylkesutvalget uttaler at følgende områder må holdes utenfor landskapsvernområdet: E6, ny E6 trase, jernbanelinjen, det området som omfattes av foreslått reguleringsplan ved Polarsirkelsenteret og trase for kraftlinje til sentret, samt massetak ved Stødi.

Rana museum uttaler at vedrørende etablering av turistanlegg ved Polarsirkelen kan det like godt som E6 og jernbanen inngå i landskapsvernområdet forutsatt at bygningene gjøres minst mulig dominerende og ikke bryter med landskapet.

Vegdirektoratet med støtte fra Samferdselsdepartementet påpeker at grensen bør trekkes slik at det ikke oppstår konflikt mellom verne- og vegutbyggingsinteressene i Lønsdalen. Blir vegtraséen liggende innenfor landskapsvernområdet, ber de om at det i vernebestemmelsene tas inn at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til veganlegg med nødvendig vedlikehold for E6 på strekningen Sørenelva - Borkamo.

Tromsø museum, Universitetet i Tromsø med støtte fra Norsk Sameråd uttaler at det planlagte Polarsirkelsenteret vil være et fremmedelement i landskapet og et omfattende inngrep i et prioritert kulturlandskap ut fra kulturhistoriske vernverdier. Tromsø museum tilrår at dersom Polarsirkelsenteret tillates realisert må utformingen ikke redusere virkningen av helheten i kulturlandskapet eller virke utilbørlig skjæmmende. De foreslår at dette tas inn i vernebestemmelsene.

Riksantikvaren ser forholdene omkring Polarsirkelsenteret som noe problematisk. Kulturminnevernet har innenfor landskapsvernområdet stor betydning og ser det som positivt at en ikke tar de sørlige delene ut på tross av en del inngrep av negativ karakter.

Fylkesmannen kommenterer at han ikke finner det er noen god løsning å ha Sørrelvaområdet innlemmet i verneområdet pga caravanoppstillingsplass, reinslakteri m.m. Problemet vedrørende skitrekke i Junkerdalen er løst i forståelse og samarbeid med turistsenteret ved at det er foretatt en grensejustering. Områdene mot sør i Ranadalen har naturinngrep som vei, jernbane m.m., men har også fortsatt verneverdier og brukerverdi. Fylkesmannen tilrår at Saltfjellet landskapsvernområde opprettes med de avgrensninger som er foreslått, men med en mindre justering på Junkerdalens sørside.

Direktoratet for naturforvaltning støtter avgrensningsforslaget og det vises til at konflikten om utformingen av senteret nå synes løst.

B. VERNEBESTEMMELSER

NSB, Eiendomsdivisjonen uttaler at pga av de problemer de har i forbindelse med opprettholdelsen av togtrafikken over Saltfjellet vinters tid, vil tidligere oppførte snøoverbygg og snøskjermer bli etablert på nytt, og jernbanelinjen hevet ved aktuelle steder på strekningen Stokkalia - Stødi. Videre vil tilsvarende aktuelle tiltak måtte gjennomføres over hele strekningen når situasjonen gjør dette nødvendig.

Rana museum, Naturhistorisk avdeling med støtte fra Norsk ornitologisk forening uttaler at ved eventuell bergverksdrift av mineralforekomster ved Svanjgavarri vil det være uheldig både estetisk og økologisk/funksjonelt da området ansees verdifullt for diverse truede arter som er konstatert reproduserende nettopp der. Økt menneskelig aktivitet ved eventuell drift vil være uheldig.

Direktoratet for naturforvaltning kommenterer at NSB og vegvesenet i kap. VI, 6 gis mulighet til tiltak og naturinngrep i tilknytning til jernbane og riksveg (snøoverbygg, snøskjermer m.m.). Fylkesmannen kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når det gjelder arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfelle jf kap. VIII.

Norwegian Minerals A/S har i brev av 5.5.1989 opplyst at undersøkelser i et område ved Stødi indikerer drivverdige mineralforekomster.

Miljøverndepartementet viser til at det ved behandling av stortingsmeldingen om vern i Saltfjellet-Svartisen ble forutsatt at vernemyndighetene skulle tillate mineralundersøkelser ved Stødi. Departementet har akseptert slike undersøkelser fram til nå. Departementet forutsetter at vernebestemmelsene fortsatt skal gi dispensasjon for mineralundersøkelser i det aktuelle området. Dersom det skal bli ønske om drift på aktuelle forekomster, må dispensasjonssøknad på vanlig måte vurderes på bakgrunn av en avveining mellom fordeler og ulemper.

C. TILRÅDING

Miljøverndepartementet tilrår opprettelse av Saltdal landskapsvernområde slik som foreslått av Direktoratet for naturforvaltning.

3. GÅSVATNAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

A AVGRENSNING

Grunneierinteressene i Saltdal kommune uttaler at landskapsvernområdet vil hindre næringsmessig utnyttelse av arealene som igjen vil bety økonomiske tap for grunneierne. De ber om at Jarbrufjellgården tas ut av landskapsvernområdet og at privat grunn ikke berøres.

Saltdal kommune vil i hovedsak støtte St.meld nr. 12 sitt forslag til grenser for landskapsvernområdet. I øst bør grensen gå mot privat grunn fra Varghola jernbanetunnel og nordover.

Grunneiere med interesseorganisasjoner i Beiarn uttaler at landskapsvernområdet er trekt for langt inn på privat mark og vil umuliggjøre driftsmessig forsvarlig skogbruk, planting, grøfting, hogst, hyttebygging m.m.

Beiarn kommune går inn for at grensen trekkes lenger østover pga næringsinteressene og forslag om hytteområdet i kommuneplanutkastet.

Skogbruksetaten i Indre Salten synes det er mer fornuftig å la verneområdets grense bli identisk med grensen mellom privat og statlig grunn.

Bodø og omegn turistforening tilrår at grensene

justeres ytterligere østover ved Tverrbrennsheia slik at det ikke hersker tvil om på hvilken side av grensen hytta ligger.

Skjerstad kommune er positive til avgrensingsforslaget.

Fylkesmannen har i Saltdal kommune foreslått en grensejustering mot øst, men finner det ikke tjenlig å følge grensen mellom statlig og privat grunn. Jarbrufjellgården er vanskelig å ta ut av verneområdet pga arronderingsmessige årsaker, men tilrår tilpasninger ved utformingen av vernebestemmelsene. I Beiarn kommune foreslår fylkesmannen noen grensejusteringer og bedre grensepunkt. I Stabbursdalen er grensen foreslått 1-2 km lenger øst slik at produktiv skog faller utenfor verneområdet og konflikt knyttet til næringsmessig bruk unngås. I Skjerstad kommune er det positiv oppslutning til avgrensingsforslaget. Fylkesmannen har på bakgrunn av høringen foreslått mindre avgrensingsjusteringer på Beiarfjellet.

Direktoratet for naturforvaltning er enig i de vurderinger og justeringer fylkesmannen foreslår.

B. VERNEBESTEMMELSER

Grunneierne og deres interesseorganisasjoner har sterke synspunkter på at deres eiendommer blir berørt av et vern som vil ta fra dem retten til driftsmessig forsvarlig skogbruk, planting, grøfting, hyttebygging, vedfløting, nødvendig scootertransport til egne hytter m.m.

Skjerstad bygningsråd tilrår ovenfor kommunestyret at det tas forbehold om at eventuelle mineralfunn i Skjerstad bør kunne drives.

Kommunestyret i Skjerstad viser til sin tidligere uttalelse i sak 59/82 og understreker at hensynet til beite for landbruket i Skjerstad ikke må bli begrenset av verneplanen.

Teknisk hovedutvalg i Saltdal og Saltdal formannskap uttalte enstemmig at en privat eiendom i Jarbrudalen er under oppbygging til å bli leirskole/sommerskole. Stedets utbyggingsmuligheter må ivaretas ved at bestemmelsene tilpasses denne bruk av området. Det bør kunne bygges flere hytter ved Kvitbergvatnet.

Norges Naturvernforbund ser positivt på høringsforslaget for Gåsvatnan Landskapsvernområde.

Direktoratet for naturforvaltning kommenterer at konfliktene med grunneiernes næringsinteresser i området i hovedsak er løst ved grensearrangeringer. Vernebestemmelsene er tilpasset drift/bruk av Jarbrufjellgården.

C. TILRÅDING

Miljøverndepartementet tilrår opprettelse av Gåsvatnan landskapsvernområde slik som foreslått av Direktoratet for naturforvaltning.

4. STORLIA NATURRESERVAT

A. OPPRETTELSE OG AVGRENSNING

Grunneierne, Nord-Rana bondelag og Rana Landbruksnemnd går imot opprettelsen pga næringsinteressene.

Nordland bondelag uttaler at det foreslåtte naturreservat utgjør det meste av utmarksarealer på de berørte eiendommer og betydelig mengde hogstmoden skog. Blir naturreservatet opprettet må det gis anledning til makeskifte med staten.

Statens skoger, Helgeland forvaltning avd. Mo mener det ville være mere praktisk å innlemme Storlia i nasjonalparken.

Nordland fylkeskommune, Fylkesutvalget mener Storlia bør innlemmes i nasjonalparken

Fylkeslandbruksstyret uttaler at vern vil redusere utnyttelsen av skogressursene og påpeker at det er en del plantet gran i området. Betydelige næringsinteresser tilsier at man bør få en utsettelse av saken i påvente av en skikkelig avveing mellom næringsutøvelse og vern.

Rana kommune. Storlia bør ha samme forvaltningsstatus som nasjonalparken. Elvene Tespa og Blakkåga nedenfor reguleringsstedene bør ikke tas med i nasjonalparken. I forhold til fylkesmannens avgrensingsforslag foreslås en liten forandring i sør-sørøst. Berørte grunneiere må gis mulighet til ved makeskifte mot statens grunn og å bli holdt skadesløs.

Fylkesmannen kommenterer at avgrensningen av verneforslaget mot sør mot bygda i hovedtrekk er den samme som den tidligere nasjonalparkavgrensningen som få/ingen gikk imot. Grunnen til at arealene i Storlia nå foreslås som separat reservat er tillatelsen til å overføre og produsere kraft av vannet i elvene Bjøllåga og Tespa. De verneverdier som er knyttet spesielt til den nordligste naturlige utløper av den vest-europeiske granskogen, til rike lauvskogslier, til områdets viktige funksjoner for storvilt, småvilt og store rovdyr, samt betydelige friluftsinnteresser består imidlertid fortsatt. Fylkesmannen påpeker for øvrig at verneformen naturreservat vil gi bedre erstatningsoppgjør for berørte grunneiere enn nasjonalpark.

Fylkesmannen tilrår at opprettelse og avgrensning av Storlia naturreservat gjennomføres som i høringsutsendelsen og sentrale myndigheter bør aktivt gå inn og legge forholdene til rette for et makeskifte med Staten for de grunneiere i Storlia som er interessert i det.

Direktoratet for naturforvaltning er enig i fylkesmannens avgrensningsforslag.

B. VERNEBESTEMMELSER

Nordland bondelag ønsker at riding skal være tillatt og begrunner det med at en gammel ferdselsvei over Saltfjellet kommer ned til Rana. Ferdselsveien er en av de få plasser en kan komme ned til bygds med hest. Bondelaget ønsker ikke at muligheten for ridetur over Saltfjellet skal vanskeligjøres.

Forsvarsdepartementet. "Militære øvelser" under kap.IV pkt. 5, ber de om blir tatt ut.

Norges Jeger-og Fiskerforbund støtter opprettelsen av Storlia naturreservat og ønsker at området må ses i sammenheng med den framtidige verneplanen for barskog.

Olje- og energidepartementet påpeker at det kan bli aktuelt å etablere en midlertidig taubane for transport til oppdemningsområdet i Bjøllådalen. Det kan igjen bli aktuelt å utføre mindre sprengningsarbeider i forbindelse med opparbeiding av sti. De ber om at dette tas inn i vernebestemmelsene.

Direktoratet for naturforvaltning kommenterer at fylkesmannen kan i kap. IV pkt. 6 peke ut eventuelle

traseer hvor riding er tillatt. Direktoratet for naturforvaltning finner det lite realistisk bl.a. av topografiske forhold at militære øvelser kan avvikles i naturreservatet. Militære øvelser er ikke definert inn under begrepet "militær operativ virksomhet". Andre deler av vernebestemmelsene setter også klare begrensninger for hva slags aktiviteter som kan utføres i reservatet. Direktoratet anbefaler at "militære øvelser" ikke blir nevnt som forbudt, uten at dette vil ha vesentlig reell betydning. Det er gitt mulighet til oppsetting av en midlertidig taubane i Bjøllådalen og mindre sprengningsarbeider i forbindelse med opparbeiding av sti.

C. TILRÅDING

Miljøverndepartementet tilrår opprettelse av Storlia naturreservat slik som foreslått av Direktoratet for naturforvaltning. Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet er enig om at det er en forutsetning at barskogarealene i Storlia skal inngå i den totale arealrammen for en nasjonal verneplan for barskog.

5. ENDRING AV VERNEBESTEMMELSER FOR SEMSKA - STØDI NATURRESERVAT

Rana Museum, Naturhistorisk avdeling innstiller på å opprettholde jaktforbudet for å bevare reservatområdet i sin naturgitte tilstand. Jaktpresset anses å kunne bli stort siden området er lett tilgjengelig fra vei. Endring av ferdselsforbudet fra 15.04-15.07 til 15.05-15.07 for å imøtekomme påsketrafikken synes ikke å være i tråd med formålet for reservatet. Påsketrafikken vil representere betydelig slitasje og forstyrrelse for friluftslivet.

Nordland fylkeskommune, Fylkesutvalget mener reservatet bør inngå i Saltfjellet landskapsvernområde. Fylkesutvalget anser ikke verdiene i dette området store nok til å forsvare vern som reservat, samtidig som flere verneformer og flere sett vernebestemmelser innenfor begrensede områder ikke er hensiktsmessig ut fra bruker- og forvaltningssyn.

Norsk ornitologisk forening. Jaktforbudet bør opprettholdes. Området ligger tett inntil E6 og jaktpresset vil bli forstyrrende og ødeleggende for

lirypebestanden, slik at predatorer som fjellrev og rovfugl i sin tur vil bli skadelidende.

Direktoratet for naturforvaltning finner det riktig å imøtekomme påsketrafikken ved å innskrenke ferdselsforbudet til å gjelde fra 1. mai i stedet for 15. april som foreslått. Området har på denne tiden stor rekreasjons- og opplevelsesverdi og slitaskadene forventes ikke å bli betydelige.

Miljøverndepartementet støtter Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering og tilrår de endringer av vernebestemmelsene som er foreslått.

6. OPPHEVELSE AV RIKSPOLITISKE BESTEMMELSER

Ved kgl.res. av 19.5.87 ble det innført rikspolitiske bestemmelser for sju nærmere angitte områder på Saltfjellet/Svartisen (med tilliggende områder). Formålet med bestemmelsene var å beskytte verneinteressene fram til vernespørsmålet er avklart. Vernespørsmålet er nå avklart for 4 av områdene. (område A, C, E og G). For disse områdene foreslår Miljøverndepartementet bestemmelsene opphevet.

7. RIKSPOLITISKE BESTEMMELSER FOR GLOMDALSOMRÅDET I RANA OG RØDØY

Nord-Rana bondelag og Nordland bondelag reagerer på at det i påvente av kraftutbygging skal legges bånd på utnyttelse av skogen i området.

Naturvernforbundet i Nordland, støtter forslaget om rikspolitiske bestemmelser.

Rana kommune støtter forslaget om rikspolitiske bestemmelser.

Rødøy kommune har ikke kommentert forslaget.

Nordland fylkeskommune, Fylkesutvalget forutsetter at fylkeskommunen er formell høringspart ved dispensasjonssaker og at bestemmelsene endres slik at dette kommer klart fram.

Norges geologiske undersøkelse har i brev av 13.7.1989 opplyst at det er registrert interessante beryllium-mineraliseringer i Glomdalsområdet og ønsker ut fra et mer langsiktig resurssynspunkt en grenseforandring.

Fylkesmannen kommenterer at rikspolitiske bestemmelser ikke kan regulere skogsdrift. Fylkesmannen tilrår at det vedtas rikspolitiske bestemmelser etter plan- og bygningslovens § 17-1 for Glomdalsområdet. I de aktuelle områder med berylliumsforekomster i Glomdalsområdet kan fylkesmannen gi adgang til dispensasjon for mineralundersøkelser. Dersom det skal bli ønske om drift på aktuelle forekomster må dispensasjonssøknad på vanlig måte vurderes på bakgrunn av en avveining mellom fordeler og ulemper.

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannens vurderinger, men viser til at det ikke vil være anledning til å bygge skogsbilveier. Det forutsettes at normal saksbehandling tilsier at fylkeskommunen blir hørt.

Miljøverndepartementet tilrår at rikspolitiske bestemmelser i Glomdalsområdet vedtas slik som foreslått av Direktoratet for naturforvaltning.

8. OPPHEVELSE AV STØDIPASSET NATURRESERVAT SOM LIGGER INNENFOR SALTFJELLET LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Norges naturvernforbund har ingen betenkeligheter mot at spesielt vern etter naturverloven oppheves og at offerstedet søkes vernet etter kulturminneloven.

Rana kommune anbefaler at Stødipasset naturreservat oppheves. Kulturminnene foreslås vernet etter kulturminneloven.

Fylkesmannen kommenterer at høringen viser liten interesse for saken. Det er tilslutning til at forslaget om vern etter naturvernloven for Stødipasset naturreservat oppheves, og at eventuelt vern skjer etter kulturminneloven. Fylkesmannen tilrår at forslaget om opphevelse gjennomføres.

Direktoratet for naturforvaltning slutter seg til fylkesmannens uttalelser.

Miljøverndepartementet tilrår opphevelse av Stødipasset naturreservat.

KONGELIG RESOLUSJON AV .....

OPPRETTELSE AV

SALTFJELLET-SVARTISEN NASJONALPARK

GÅSVATNAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

SALTFJELLET LANDSKAPSVERNOMRÅDE

STORLIA NATURRESERVAT

ENDRINGER AV VERNEFORSKRIFTER FOR SEMSKA-STÖDI
NATURRESERVAT

OPPHEVELSE AV RIKSPOLITISKE BESTEMMELSER FOR FIRE
OMRÅDER I SALTFJELLET/SVARTISEN

OG RIKSPOLITISKE BESTEMMELSER I GLOMDALSOMRÅDET

I NORDLAND FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 3, jf § 4 og §§ 21, 22 og 23, blir et område i kommunene Beiarn, Meløy, Rana, Rødøy, Saltdal og Skjerstad i Nordland fylke lagt ut som nasjonalpark med navnet Saltofjellet-Svartisen nasjonalpark i samsvar med vedlagte forskrifter.

II

I medhold av samme lovs § 8, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23 fredes Storlia naturreservat i Rana kommune i Nordland fylke som naturreservat i samsvar med vedlagte forskrifter.

III

I medhold av samme lovs § 5 jf § 6 og §§ 21, 22 og 23 vernes Saltofjellet landskapsvernorråde i Saltdal og Rana kommune og Gåsvatnan landskapsvernorråde i Beiarn, Skjerstad og Saltdal kommune i Nordland fylke som landskapsvernorråder i samsvar med vedlagte forskrifter.

IV

I medhold av samme lovs § 8 jf § 10 og § 22 endres verneforskriftene av 20. august 1976 for Semska-Stödi naturreservat i samsvar med vedlagte forskrifter.

V

I medhold av samme lovs § 8 og § 10 oppheves kgl. res. av 18. november 1938 om frédning av det gamle lappiske offerstedet i Stødipasset med et område på 50 m i radius omkring i Rana kommune, Nordland fylke.

VI

I medhold av § 17-1, annet ledd, i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 oppheves rikspolitiske bestemmelser av 19. juni 1987 i Saltfjellet-Svartisen området i Nordland fylke for områdene: A, C, E og G. Bestemmelsene for områdene B, D og F opprettholdes.

VII

I medhold av § 17-1, annet ledd, i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985, fastsettes rikspolitiske bestemmelser for et område i og omkring Glomdalen i Saltfjell-Svartisområdet i Rana og Rødøy kommuner i samsvar med vedlagte forskrifter.

VIII

Disse forskrifter trer i kraft straks.